

**BANGALORE SAHODAYA SCHOOLS COMPLEX ASSOCIATION
PRE-BOARD EXAMINATION (2024-2025)**

Grade X

Class: - दशमी

Grade 10 PREPARATORY EXAMINATION-01

Date: - 20/12/24

Time: - होरात्रयम्

SUBJECT: संस्कृतम् (122)

Marks: - 80

सामान्यनिर्देशाः -

SET 1

- सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे १० पृष्ठेषु १८ प्रश्नानि मुद्रितानि सन्ति ।
- अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।

क खण्डः - अपठित-अवबोधनम् - १० अङ्काः

ख खण्डः - रचनात्मक-कार्यम् - १५ अङ्काः

ग खण्डः - अनुप्रयुक्त-व्याकरणम् - २५ अङ्काः

घ खण्डः - पठित-उ अवबोधनम् - ३० अङ्काः

- उत्तरलेखनात् पूर्वम् अवश्यं प्रश्नक्रमाङ्कः लेखनीयः ।
- प्रश्नस्य क्रमाङ्कः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः ।
- सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन एव लेखनीयानि ।
- प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः ।

क खण्डः - अपठित अवबोधनम् – 10

1. अधोदत्तं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत ।

एकदा एकः ज्ञानवृद्धः महान् सद्गुरुः सन्यासी स्वस्य मृत्युः समीपे अस्तीति विज्ञाय निजशिष्यान् भक्तसमूहं चोद्दिश्य श्रेष्ठोपदेशं दातुं उद्युक्तः सन् आत्मनः वाक्कुसुमानि एवम् आरभत – “महाभारतस्य आख्यानमेतत् । नृपैकः इन्द्रद्युम्न इति। सः भूमौ देहत्यागं कृत्वा दिवङ्गतः सन् सुखेन आसीत्। तत्र स्वर्गलोके एकस्मिन् दिने अमराः देवाः आगत्य “ हे राजन्! तव पुण्यांशः क्षीणोऽभवत्। गच्छ पुनर्भूलोकं प्रति” इति तम् आकाशात् अनुदन् । भूतले पतितः महीधरः यदा उत्थाय निरीक्षितवान् तदा तत्र एकः वृद्धोल्लूकः दृष्टः। तमुपसृत्य अपृच्छत्- “ अहम् इन्द्रद्युम्नः, भवते मम परिचयोऽस्ति वा”? “अहमतीव पुरातनः जीवी वयोवृद्धोऽपि अस्मि। अतः तव परिचितिं नानुस्मरामि। परन्तु मत्तः वयस्कः अस्ति, अपरः बकः सरोवरतटनिवासी, तं पृच्छ” इति प्रत्यवदत् उल्लूकः। सो भूपतिः बकम् अन्विष्य अपृच्छत्। सोऽपि न परिज्ञायते । “ तडागस्थं कूर्मं प्रष्टुम् यतस्व” इति नराधिपम् अवबोधयत्। अन्ते कूर्मम् आहूय तमेव प्रश्नं पृष्ठवान्, तदा कूर्मः अश्रूणि निरसारयन् प्रह्लादमनसा “ अहो इन्द्रद्युम्न! कथमहं त्वां विस्मरेयम्। त्वमेव एतस्य अनेकप्राणिनाम् आश्रयीभूतस्य तडागस्य निर्माता। त्वत्कारणात् एव अहं जीवामि अद्य” इत्यभाषत । तदैव स्वर्गात् देवदूताः आगत्य “ भो भूपाल! अस्माकं गणना व्यत्यस्ता अभवत्। अद्यापि तव कीर्तिः

अवशिष्यते चेत् त्वं अधिकांशपुण्यं प्राप्तवान् असि। तस्मात् कारणात् एहि पुनः स्वर्गलोकं गच्छामः” इति न्यवेदयन्। “यस्य नाम लोकः नैव विस्मरति तस्मै एव उत्तमलोकः” इति दिव्यम् अन्तिमसन्देशं दत्वा सः साधुश्रेष्ठः निजप्रवचनं समाप्तवान्।

I. एकपदेन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

- 1) बकः कुत्र निवसति ?
- 2) उल्लूकः कीदृशः आसीत् ?
- 3) कस्य कीर्तिः अद्यापि अवशिष्यते ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

2x2=4

- 1) कः कीदृशस्य तडागस्य निर्माता ?
- 2) सन्यासी किं कृत्वा स्वस्य प्रवचनं समाप्तवान् ?
- 3) कस्य उत्तमलोकः भविष्यति ?

III. यथानिर्देशं लिखत। (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

- 1) परन्तु.... तं पृच्छ। इति वाक्ये ‘पृच्छ’ इत्यस्य क्रियायाः किं कर्तृपदम् ?

अ) बकः आ) राजा इ) त्वम् ई) उल्लूकः

- 2) सोऽपि न परिज्ञायते’ इत्यत्र ‘सो’ इति सर्वनामपदं कस्मै प्रयुक्तम् ?

अ) उल्लूकाय आ) कूर्माय इ) राज्ञे ई) बकाय

- 3) ‘आगच्छ’ इत्यस्य किं पर्यायवाचिपदम् अनुच्छेदे प्रयुक्तम् ?

अ) अवशिष्यते आ) यतस्व इ) एहि ई) अभवत्

- 4) ‘देवाः’ इति पदं कस्य विशेष्यम् ?

अ) दूताः आ) अमराः इ) स्वर्गः ई) दिवङ्गतः

IV. अस्य अनुच्छेदस्य कृते समुचितं शीर्षकं लिखत।

1

ख खण्डः - रचनात्मक-कार्यम् (15)

2. भवती कृपापात्रा अस्ति। भवत्याः सखायं कालपालं सि बि एस् इ केन्द्रपरीक्षाम् उद्दिश्य लिखितपत्रं मञ्जूषासहायतया पूरयत।

$\frac{1}{2} \times 10 = 5$

२/१७ जिताशा – निलयः

बृन्दापुरतः

प्रियसखे कालपाल!

नमो नमः

अहं कुशलिनी अस्मि । मन्ये तत्रापि सर्वं कुशलम् । त्वं _____ १ _____ पत्रं लिखितवान् आसीः । तस्मिन् पत्रे एकं विषयम् आधृत्य पत्रं लिखितुम् _____ २ _____ अस्मि । यत् त्वं सदा खेलनगायनक्रीडनभोजनभाषणादिकर्मसु अतीव _____ ३ _____ भवसि । तव नामधेयस्य अर्थस्य अधिगमनम् तुभ्यम् अस्ति वा ? तत्तु सार्थकं भवेत् । मम मित्रं मम गौरवम् इति भावनां _____ ४ _____ इमम् उपायं दास्यामि । सर्वं समयं तेष्वेव कर्मसु यदि _____ ५ _____ तर्हि कुतः _____ ६ _____ ? अतः सि बि एस् इ केन्द्रपरीक्षायै पूर्वसिद्धतां कर्तुम् असमर्था इव प्रतीयसे त्वम् । प्रातः _____ ७ _____ अभ्यासार्थं अत्यन्तसहकारी अस्ति । अस्यां वेलायां _____ ८ _____ अपि शुद्धम्, निर्मलं, चिन्तारहितं च वर्तते । तदारभ्य अध्ययनं सप्तवादनपर्यन्तं कृत्वा सम्यक् पठनक्रमं _____ ९ _____ हि । आशासे एतत्पत्रे समाधानं दृश्यते । उत्तराय _____ १० _____ । पितृभ्यां प्रणामान् निवेदयतु ।

भवत्याः सखी
कृपापात्रा

मञ्जूषा

परीक्षाभ्यासः, सन्नद्धा, प्रतीक्षे, अरुणोदयकालः, यापयेः, व्यस्तः, धृत्वा, योजनीयं, गतवारं, मनः

3. अधोदत्त-चित्रम् आधृत्य पञ्चवाक्यानि लिखत ।

1x5=5

मञ्जूषा

अयोध्यायाः, राममन्दिरम्, प्रधानमन्त्री, उत्तरप्रदेशः, रामस्य, नरेन्द्रमोदी-महोदयः, जनाः, भक्त्या, विग्रहः, ऐतिहासिकस्थलम्, जन्मभूमिः, आगच्छन्ति, उद्घाटनम्, पुष्पाणि, अलङ्कारः

4. अधोदत्त-वाक्यानि संस्कृते अनुवदत । (केवलं वाक्यपञ्चकम्)

1x5=5

- 1) तुम्हे मन से काम करना चाहिए । (you should work with your heart)
- 2) वेदों का निन्दक नास्तिक होता है । (A critic of the Vedas is an atheist.)

3) हम सब गुरुजी से व्याकरण हमेश पढ़ेंगे । (We all will always study grammar from Guru.)

4) राम रावण और राक्षस के लिये काफी थे । (Ram was enough for Ravana and the demons.)

5) धर्म पालन से बल मिलता है । (One gets strength by following his or her duty.)

6) पराधीनता पाप की जननी है । (Dependence is the mother of sin.)

7) देवताओं ने असुरों को जीत लिया । (The gods conquered the demons.)

ग खण्ड: - अनुप्रयुक्त-व्याकरणम् (25)

5. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदं सन्धिं सन्धिविच्छेदं वा कृत्वा लिखत । (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1) जन्तुभिः + च मिल्त्वा रक्षोपायान् कारयिष्यामि ।

1x4=4

2) अस्मान्नगरात् मां नय ।

3) त्वया अहं मञ्जूषायाः ग्रहणात्+वारितः ।

4) पुनस्तौ घटनायाः विषये अवदताम् ।

5) अहमपि कुश + इत्यात्मानं श्रावयामि ।

6. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत। (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1x4=4

1) भवद्वंशस्य कर्ता कः ?

अ) भवान् वंशः आ) भवति वंशः, तस्य इ) भवतोः वंशः, तस्य ई) भवतः वंशः

2) पतङ्गाः च भृङ्गाः च सर्वत्र आगच्छन्ति ।

अ) पतभृङ्गाः आ) पताङ्गभृङ्गे इ) पतङ्गभृङ्गाः ई) पतगाङ्गभृङ्गाः

3) आरक्षी च सुपुष्टदेहः आसीत् ।

अ) सुपुष्टस्य देहः आ) सुपुष्टः देहः इ) सुपुष्टः च देहः च ई) सुपुष्टः देहः यस्य सः

4) त्वं व्याजेन सहितं मीनान् गृह्णासि ।

अ) सव्याजम् आ) व्याजसहितान् इ) व्यासहैतम् ई) व्याजनसह

5) विस्मिताखण्डलः सुरभिं पृच्छति ।

अ) विस्मितस्य आखणलस्य आ) विस्मितः च असौ आखण्डलः

इ) विस्मितेन आखण्डलः ई) विस्मिता खण्डलः यस्य सः

7. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितं विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत। (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1x4=4

1) युवयोः जननी किं नामधेया ?

अ) नाम + धेया आ) नामधेय + आप् इ) नामधेय + डीप् ई) नामधेय + टाप्

2) सदा आहारे पुष्टि + ठक् शक्तिः भवितव्या।

अ) पौष्टिकम् आ) पूष्टिकः इ) पौष्टिकः ई) पौष्टिकी

3) वृष्टिः विकिरताम् आवप्नोति ।

अ) विकिरत + टाप् आ) विकिर + तल् इ) विकिर + आम् ई) विकि + तल्

4) मणिमन्तः इव आपः भूमिं स्पृशन्ति ।

अ) मणि + वतुप् आ) मणिमा + मतुप् इ) मणिमन् + मतुप् ई) मणि + मतुप्

5) बुद्धिमती शृगाले धूर्त+त्व आरोपं विदधाति ।

अ) धूर्तताम् आ) धूर्तत्वम् इ) धूर्ततायाः ई) धूर्तत्वस्य

1x3=3

8. वाच्यानुसारं रिक्तस्थानं पूरयित्वा संवादं पुनः लिखत। (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1) शिवः - अये कर्ण ! _____ किमर्थं सत्कार्याणि न क्रियन्ते ।

अ) त्वम् आ) युवाभ्याम् इ) त्वया ई) अहम्

2) कर्णः - आम् ! मम मनः सच्चिन्तनानि न _____ एव ।

अ) कुर्वन्ति आ) करोति इ) क्रियते ई) क्रियन्ते

3) शिवः -तथा मा वद। तस्मिन् विषये सर्वैः _____ ।

अ) विहसति आ) विहसन्ति इ) विहस्यते ई) विहससि

4) कर्णः - प्रभो! भवान् हि मनसः _____ सुजति ।

अ) प्रेरणाम् आ) प्रेरणा इ) प्रेरणया ई) प्रेरणाः

1x4=4

9. कालबोधकशब्दैः शताब्धि-धूमशकटस्य दिनचर्या पूरयत । (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1) शताब्दि-रेल्लानम् प्रातः _____ 4.30 _____ आगत्य तिष्ठति।

2) रात्रौ हैदराबदनगरं _____ 11.15 _____ वादने प्राप्नोति।

3) ततः _____ 8.00 _____ वादने मध्यप्रदेशं गच्छति।

4) ततः ___ 12.45 ___ वादने अन्यस्मिन् दिने दिल्लीनगरं याति ।

5) दिल्लीनगरात् पुनः ___ 5.45 ___ वादने दक्षिणभारतं प्रति व्रजति ।

10. मञ्जूषायां प्रदत्त-उचिताव्ययपदैः वाक्येषु रिक्तस्थानं पूरयत।(केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

1) कुसुमावलिः समीरेण _____ चालिता अभवत् ।

2) केचित् मेघाः _____ गर्जन्ति ।

3) यमलौ इति उक्त्वा _____ सोदर्यौ इति प्रयोगः युज्यते ।

4) तुभ्यं वर्षत्रयस्य कारागृहं लभ्यते _____ प्रोच्य हसितुम् आरभत।

मञ्जूषा – वृथा, इति, सहसा, सम्प्रति

11. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितमशुद्धं संशोध्य रिक्तस्थानं उचितशब्दैः पूरयत ।(केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

1) काकः पिपासितस्य जलं पिबति ।

अ) पिपासितम् आ) पिपासम् इ) पिपासितात् ई) पिपासितः

2) भवन्तः सदा अपराधं पश्यथ ।

अ) पश्यसि आ) पश्यन्ति इ) पश्यथः ई) पश्यामि

3) एकः वाक् सम्यक् पाल्यते ।

अ) एकं आ) एकी इ) एका ई) एकाः

4) सर्वदा विद्वांसः शास्त्राणि रोचन्ते ।

अ) विद्वान् आ) विदुषा इ) विद्वद्भ्यः ई) विदुषाम्

घ खण्डः - पठित-अवबोधनम् (30)

12. अधोलिखितगद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत।

अग्रिमे दिने स आरक्षी चौर्याभियोगे तं न्यायालयं नीतवान्। न्यायाधीशो बंकिमचन्द्रः उभाभ्यां पृथक् पृथक् विवरणं श्रुतवान्। सर्वं वृत्तम् अवगत्य स तं निर्दोषम् अमन्यत आरक्षणं च दोषभाजनम्। किन्तु प्रमाणाभावात् स निर्णेतुं नाशक्नोत्। ततोऽसौ तौ अग्रिमे दिने उपस्थातुम् आदिष्टवान्। अन्येद्युः तौ न्यायालये स्व-स्वपक्षं पुनः स्थापितवन्तौ। तदैव कश्चित् तत्रत्यः कर्मचारी समागत्य न्यवेदयत् “यत् इतः क्रोशद्वयान्तराले कश्चिज्जनः केनापि हतः। तस्य मृतशरीरं राजमार्गं निकषा वर्तते। आदिश्यताम् किं करणीयम्” इति।

i. एकपदेन उत्तरत । (केवलं प्रश्नद्वयम्)

$\frac{1}{2} \times 2 = 1$

- 1) किमर्थं न्यायाधीशः निर्णयं कर्तुम् असमर्थः अभवत् ?
- 2) अग्रिमदिने कौ न्यायाधीशं प्रति आगतवन्तौ?
- 3) कर्मचारी कम् आदेशं कर्तुं प्रार्थयति?

ii. पूर्णवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

- 1) पाठेऽस्मिन् कः कुत्र केन हतः इति उल्लिखितः अस्ति ?
- 2) न्यायाधीशः कम् कीदृशम् अमन्यत ?
- 3) कर्मचारी कदा आगतवान् ?

iii. यथानिर्देशं लिखत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

- 1) 'स्थापितवन्तौ' इत्यस्य क्रियायाः कर्तृपदं किम् ?
- 2) 'चोरः' इत्यस्य किं विपरीतार्थकपदम् अत्र प्रयुक्तम् ?
- 3) 'तस्य मृतशरीरम्....' इत्यत्र 'तस्य' इति सर्वनामपदं कस्मै प्रयुक्तम्?

13. अधोलिखितपद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत।

आश्वस्य पर्वतकुलं तपनोष्णतप्तम् उद्दामदावविधुराणि च काननानि ।

नानानदीनदशतानि च पूरयित्वा रिक्तोऽसि यज्जलद! सैव तवोत्तमा श्रीः ॥

i. एकपदेन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

$\frac{1}{2} \times 2=1$

- 1) मेघः काननं कीदृशं करोति ?
- 2) अस्मिन् श्लोके कविः कं सम्बोधयति ?
- 3) पर्वतः केन तप्ताः भवन्ति?

ii. पूर्णवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

- 1) नदीशतानि केन पूरितानि सन्ति ?
- 2) अत्र उत्तमा श्रीः किमस्ति इति कवेः अभिप्रायः?
- 3) मेघः कीदृशीं सम्पदम् आप्नोति ?

iii. यथानिर्देशं लिखत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

- 1) 'काननानि' इत्यस्य किं विशेष्यम् ?
- 2) 'रहितानि' इत्यर्थे किं पदमत्र प्रयुक्तम् ?
- 3) 'असि' इत्यस्य क्रियापदस्य किं कर्तृपदम् ?

14. अधोलिखितनाट्यांशं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत।

वानरः - (सगर्वम्) अत एव कथयामि यत् अहमेव वनराजपदाय योग्यः। शीघ्रमेव मम राज्याभिषेकाय तत्पराः भवन्तु सर्वे वन्यजीवाः ।

मयूरः - अरे वानर! तूष्णीं भव। कथं त्वं योग्यः वनराजपदाय? पश्यतु पश्यतु मम शिरसि राजमुकुटम् इव शिखां स्थापयता विधात्रा एव अहं पक्षिराजः कृतः, अतः वने निवसन्तं मां वनराजरूपेणापि द्रष्टुं सज्जाः भवन्तु अधुना। यतः कथं कोऽप्यन्यः विधत्तुः निर्णयम् अन्यथाकर्तुम् क्षमः ।

काकः - (सव्यङ्ग्यम्) अरे अहिभुक् ! नृत्यातिरिक्तं का तव विशेषता यत् त्वां वनराजपदाय योग्यं मन्यामहे वयम् ।

i. एकपदेन उत्तरत।(केवलं प्रश्नद्वयम्)

$$\frac{1}{2} \times 2 = 1$$

- 1) कः नृत्यातिरिक्तं किमपि न जानाति ?
- 2) के द्रष्टुं सज्जाः भवेयुः?
- 3) काकः मयूरं कथम् प्रश्नं पृच्छति ?

ii. पूर्णवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

$$1 \times 2 = 2$$

- 1) कस्य उपरि कः शिखां स्थापितवान्?
- 2) राजमुकुटम् इव का अस्ति ?
- 3) वानरः गर्वभावेन किं आत्मानं प्रकटयति ?

iii. यथानिर्देशं लिखत । (केवलं प्रश्नद्वयम्)

$$1 \times 2 = 2$$

- 1) 'विभिन्नता' इत्यस्य किं समानार्थकपदम् अत्र प्रयुक्तम् ?
- 2) 'निष्प्रयोजकः' इत्यस्य किं विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम्?
- 3) 'पक्षिराजः' इति कस्य विशेषणम् ?

15. रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत । (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

$$1 \times 4 = 4$$

- 1) यूयं सर्वे मिलित्वा जीवनं रसमयं कुरुध्वम् ।
- 2) अचिरात् एव चण्डवातेन मेघरवैश्च सह प्रवर्षः अभवत् ।
- 3) महात्मानः तदेव समत्त्वम् इति तथ्यतः आहुः ।
- 4) पाषाणी सभ्यता निसर्गे न प्रविष्टा स्यात् ।
- 5) उदीरितः अर्थः पशुना अपि गृह्यते । ।

16. मञ्जूषातः पदानि चित्वा श्लोकान्यवयं पूरयत।

1x4=4

भवति शिशुजनो वयोऽनुरोधात् गुणमाहतामपि लालनीय एव।

व्रजति हिमकरोऽपि बालभावात् पशुपतिमस्तककेतकच्छदत्वम् ॥

अन्वयः - शिशुजनः _____ 1 _____ अपि वयः अनुरोधात् _____ 2 _____ एव भवति। (यथा)

_____ 3 _____ अपि पशुपतिमस्तककेतकच्छदत्वम् _____ 4 _____ ।

मञ्जूषा - हिमकरः, गुणमाहताम्, व्रजति, लालनीयः

अथवा

16. मञ्जूषातः पदानि चित्वा श्लोकस्य भावार्थं पूरयत।

1x4=4

विचित्रे खलु संसारे नास्ति किञ्चिन्निरर्थकम् ।

अश्वश्च धावने वीरः भारस्य वहने खरः ॥

भावार्थः - अयं _____ 1 _____ अतीव विचित्रः खलु, यतः अत्र किमपि वस्तु वा जीवो वा निरर्थकः

_____ 2 _____ वा नास्ति। _____ 3 _____ घोटकः बहूपयोगी अस्ति, भारस्य भरणाय

_____ 4 _____ बहूपयोगी भवति ।

मञ्जूषा - निरर्थकम्, गर्दभः, लोकः, धावनकार्याय

17. अधोलिखित-कथांशं घटनाक्रमानुसारं योजयित्वा पुनः लिखत ।

$\frac{1}{2} \times 8 = 4$

- 1) वानरः सिंहं कथयति “त्वं जन्तूनां रक्षणं न करोति अतः पार्थिवरूप-कृतान्तः” इति तिरस्करोति ।
- 2) सिंहः क्रोधेन गर्जन् पृच्छति – किं मां दृष्ट्वा भयं न जायते वा”?
- 3) वानराः वृक्षात् वृक्षम् आरुह्य गजं इतस्तः धावन्तं कृत्वा उपहसन्ति ।
- 4) वनराजः सिंहः सुखेन निद्राति, परन्तु वानराः वारं वारं तुदन्ति ।
- 5) वानराः एवम् भयङ्करान् बलिष्ठान् प्राणिनः अपि पराजेतुं समर्थाः भवन्ति।
- 6) तदा काकपिकयोः संवादः आरभ्यते यत्र काकः स्वयं पिकश्च आत्मानमेव प्रशंसेते ।
- 7) वनस्य दृश्यम्, समीपे एव एका नदी वहति ।
- 8) तत्रैव गच्छन् गजः आगत्य अहमपि वनराजपदाय अर्हः अस्मि इति वदति।

18. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रसङ्गानुकूलम् उचितमर्थं चित्वा लिखत । (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1) बहूनि अपत्यानि मे सन्ति इति सत्यम् ।

1x3=3

अ) फलानि आ) आपदः इ) सन्ततयः ई) पाविताः

2) कोऽपि अन्यः अस्ति वा मया सदृशः पराक्रमी ।

अ) अजितः आ) पराजितः इ) पापकर्मा ई) वीरः

3) शवस्य स्कन्धेन वहनं तस्य दुष्करम् आसीत् ।

अ) भुजङ्गेन आ) भुजेन इ) हस्तेन ई) बन्धनेन

4) रे राजहंस! भवता अत्र अम्बूनि पीतानि ।

अ) आपः आ) अम्बुजानि इ) अम्बुदाः ई) अम्बराणि

०ओ३ओ० ०ओ३ओ० ०ओ३ओ० ०ओ३ओ० ०ओ३ओ०